

Saxån-Braåns vattenvårdskommitté

Miljöchef
Högni Hansson

1995-04-06

1(5)

SXVERB94.DOC

Arbetsgruppen föreslår följande verksamhetsberättelse för 1994.

Verksamhetsberättelse 1994

Vattenvårdskommittén har under året bestått av följande personer:

<u>Ordinarie ledamöter</u>	<u>Suppleanter</u>	<u>Miljönämnd</u>
Jan-Axel Roslund v. ordf.	Bo Lindblom	Eslöv
Larserik Johansson	Jan Svensson	Kävlinge
Peter Weibull Bernström ordf.	Adam Miller	Landskrona
Christin Nilsson	Rolf Jonsson	Svalöv

Arbetsgruppen har bestått av följande tjänstemän:

<u>Representant</u>	<u>Ersättare</u>	<u>Miljöförvaltning</u>
Eva Tronarp bitr. sekr.	Jan Löf	Eslöv
Matz Hagberg		Kävlinge
Högni Hansson sekr.	Olle Nordell	Landskrona
Thomas Arnström	Petter Ljungberg	Svalöv

Årsmötet

Årsmötet hölls den 29 april 1994 i Landskrona.

Till ordförande i kommittén till nästa årsmöte valdes Peter Weibull Bernström, Landskrona och till vice ordförande Jan-Axel Roslund, Eslöv. Till sekreterare till nästa årsmöte utsågs Högni Hansson, Landskrona och till biträdande sekreterare Eva Tronarp, Eslöv. Ordförande, vice ordförande och sekreteraren utsågs att teckna kommitténs firma.

Efter årsmötet redogjorde Johan Krook, Ekologgruppen, för vattenkontrollen och Handlingsprogrammet för vatten- och landskapsvård inom Saxån-Braåns avrinningsområde. Efter årsmötet besöktes den nyanlagda våtmarken i Häljarp.

Antal möten under året

Kommittén har sammanträtt 4 gånger och arbetsgruppen 5 gånger under verksamhetsåret.

Postadress	Kontorsadress	Telefon	Telefax	Postgironr
261 80 Landskrona	Stadshuset Drottninggatan 7	0418-79 245	0418-79403	1 23 45-5

Ekonomi

	Budgeterat 1994	Redovisat 1994
Årlig vattenkontroll	180 000	181 485
Dagvattenkontroll	10 000	0
Vattenvårdsplan		
Vattenföring enl PULS modell, SMHI	3000	2800
Fiskinventering	45 000	44 080
Digitalisering	7 000	8 381
Information	35 000	77 520
Uppföljningskontroll	40 000	19 727
Åtgärder projektering	80 000	49 573
Övriga kostnader	7000	0
Summa	400 000	383 566

Kommittén erhöll 1990 bidrag från Landstingets miljövårdsfond på 1 142 000 kr för åtgärder längs vattendragen. Åtgärderna i Landskrona, Eslöv och Kävlinge är slutförda. I Svalövs kommun har projekteringar utförts för anläggning av dammar vid Årups gård i närheten av Billeberga. Anläggningarna beräknas vara genomförda 1995.

Sammanfattning av vattenkontrollen 1994

Väderleken 1994 utmärks av en mycket varm och nederbördsfattig högsommar, då vattenföringen var mycket låg. Rikligt med nederbörd kom i september och december då också flödena var kraftiga. En hög vattenföring uppmättes också i januari och mars.

Årsmedelvattenföringen vid mynningen uppgick enligt SMHI:s puls-modell till 4,8 m³/s, vilket är betydligt högre än medelvärdet för perioden 1973-1994 som uppgick till 3,9 m³/s.

Under 1994 var transporten av kväve till Öresund 1206 ton, vilket är mer än medeltransporten 1980-1993 (1102 ton/år) och betydligt mer än transporten 1993 som var 872 ton. Den höga transporten 1994 beror på den förhållandevis höga vattenföringen. Halterna av kväve visar inte på någon större förändring under perioden 1980-1994.

Fosfortransporten uppgick 1994 till 19,3 ton vilket är mer än dubbelt så mycket som transporten 1993 (8,2 ton). 1994 års transport av fosfor var något lägre än medeltransporten 1980-1994 (20,4 ton). Den höga transporten 1994 i förhållande till de närmast föregående åren, orsakades av den höga vattenföringen. Även om halterna i Saxån och Braåns huvudfåror var något högre 1994 jämfört med 1993, kan en tydligt minskande trend urskiljas för hela perioden 1980-1994.

Arealkoefficienten (arealförlusten) var för hela avrinningsområdet 1994 34 kg/ha och år för kväve och 0,5 kg/ha och år för fosfor. Arealkoefficienten för kväve inom Örstorpsbäckens och Välabäckens avrinningsområden, som tillhör de mest jordbruksintensiva områdena, var högre och låg på 40 respektive 41 kg/ha och år. Fosforförlusterna var något högre för Örstorpsbäcken (0,6 kg/ha och år) men något lägre för Välabäcken (0,4 kg/ha och år) jämfört med värdet för hela avrinningsområdet.

Transporten av organiska ämnen eller TOC (total organiskt kol) uppgick till 1165 ton, vilket är betydligt mindre än 1993 (1542 ton) trots den avsevärt högre vattenföringen 1994

I likhet med tidigare år toppas "kväveligan" av Örstorpsbäcken och Välabäcken, där årsmedelhalterna uppgick till 8250 respektive 8233 ug/l. Medelhalterna av motsvarade månadsvärden från Saxån och Braåns huvudfårar ligger på 6742 resp 6142 ug/l. Nivån på dessa halter är i storleksordningen 6-8 gånger högre än framräknade bakgrundsvärden för skånska slättår.

Årsmedelhalten för fosfor är, liksom tidigare år, högst i Örstorpsbäcken med 174 ug/l. Motsvarande årsmedelhalt i Saxån och Braån uppgår till 137 resp 119 ug/l. Dessa halter ligger 4-6 gånger högre än de naturliga bakgrundsvärdena.

Förhållandevis låga syrgashalter uppmättes under lågvattenflödena i juli och augusti med halter ned mot 5 mg/l på några provpunkter. I övrigt var syrgassituationen tillfredsställande vid provtagningstillfällena på samtliga provtagningspunkter.

Analyserna av bekämpningsmedelsrester från 4 prov tagna i Saxån vid Häljarp, resulterade i att sammanlagt 6 st olika aktiva substanser detekterades, samtliga ingående i olika typer av herbicider. Metallanalyserna av vattenmossa som utplanterats på fem lokaler i vattensystemet visade att ackumuleringen av metallerna bly, koppar och zink var störst i förhållande till bakgrundsvärdena. De högsta metallhalterna uppmättes i Svalövsbäcken nedströms Svalöv, i Saxån vid Saxtorp och i Långgropen nedströms Eslöv.

Bottenfaunaundersökningen på fem provpunkter i vattensystemet visade att Saxån vid Saxtorp (pkt 16) liksom tidigare år uppvisade en mycket artrik bottenfauna med förekomst av många renvattenkrävande arter. Även lokalen i Braån (pkt 5) hyste en artrik och varierad bottenfauna. Provlokaler i Långgropen och Svalövsbäcken var de enda lokalerna där föroreningsgynnade arter/grupper dominerade individantalet. Välabäcken uppvisade en artrikare och mindre påverkad bottenfaunasammansättning än 1993.

Fiskinventering 1994

Under hösten 1994 genomfördes en inventering av fiskfaunan på 14 lokaler inom Saxåns vattendragssystem. Denna inventering ingår som en del i ett större arbete där huvuddelen av de till havet mynnande vattendragen i Skåne skall inventeras. Bakgrunden för denna storskaliga inventering är en tidigare undersökning från 1960-talet som utfördes under ledning av dåvarande professor Per Brinck vid Ekologiska Institutionen på Lunds Universitet. Av de 14 undersökta lokalerna 1994, var fyra med i undersökningen från 1960-talet.

Inventeringen utfördes med elfiske och resultaten visar på en positiv förändring sedan 1960-talet med fler arter per lokal samt förekomst av öring, vilket saknades i den tidigare undersökningen. I den utökade inventeringen fångades totalt 12 olika fiskarter vilka var med fallande förekomst elritsa, grönling, öring, storspigg, småspigg, ål, gädda, mört, sandkrypare, benlöja, id och nejonöga. Grönling och elritsa som var de vanligast förekommande arterna fanns på 13 av de 14 undersökta lokalerna. Öring fanns på 71 % av lokalerna. Ett samband mellan substratstorlek och tätheten av grönling erhöles, vilket tyder på att grönlingen missgynnas av ett finare bottensubstrat. Detta medför troligtvis att grönlingen kan vara känslig vid dikningar då habitatet som oftast drastiskt förändras. Elritsan verkar vara känslig för predation från öring, då ett tydligt negativt samband erhöles mellan tätheten av elritsa och öring. Högst täthet av elritsa återfanns på lokaler där öring saknades. Mört, id, benlöja och sandkrypare fanns i huvudsak på de nedre delarna av vattendragssystemet och utgör tillsammans med gädda och ål ett fisksamhälle som är mer anpassat för stilla vatten än rinnande vatten. Medan däremot öring, grönling och elritsa, som förekom inom hela vattendragssystemet, är mer typiska rinnande-vatten arter.

Rapporten har en allmän del där vi ger en kortfattad bakgrund samt förslag till målsättning, handlingsprogram, kostnader och ett sammanfattande åtgärdsförslag presenteras. I rapportens andra del presenteras åtgärdsförslaget i detalj uppdelat efter delavrinningsområden, totalt 9 st. Dessa är i sin tur indelade i 54 mindre delavrinningsområden och för dessa redovisas uppgifter om markanvändning, hydrologi, markläckage m m. Dessutom presenteras ett omfattande kartmaterial över undersökningsområdet. Tanken är att denna del skall vara "levande" och fyllas på med uppgifter om såväl förslag till nya lägen för åtgärder som genomförda åtgärder, allt eftersom arbetet fortskrider.

Åtgärdsförslaget är uppbyggd som en katalog över områden som är lämpliga att arbeta vidare med, vad gäller anläggning av dammar, våtmarker och skyddszoner. Underlaget till katalogen har erhållits genom informations- och diskussionsmöten med markägare i samarbete med berörda LRF-kretsar. Vid dessa möten har närvarande markägare fått möjlighet att göra en intresseanmälan. Totalt har ca 150 markägare informerats på detta sätt och av dessa har 55 stycken anmält sig som intresserade för åtgärder (i form av t ex dammar) på sina marker. Totalt har ett 70-tal objekt med en areal av ca 30 hektar kommit fram på detta sätt.

Kostnaderna för att genomföra hela handlingsprogrammet har beräknats totalt till 44,6 miljoner kronor. Handlingsprogrammet föreslås genomföras på en period av 12 år.

Etapp	Tidsperiod	Åtgärdsförslag	Kostnad (milj. kr)
I	1996-1999	50 ha dammar 35 ha skyddszoner	12,5*
II	2000-2003	75 ha dammar, 15 ha skyddszoner	16,3
III	2004-2007	75 ha dammar	15,8
Totalt		200 ha dammar 50 ha skyddszoner	44,6

* inklusive utredning om ökad areal vintergrön mark samt uppföljning av effekter.

Kommittén har kommit överens om att nedanstående kostnadsfördelning mellan kommunerna är lämplig. Kostnaderna för kommunernas andel blir då enligt nedan för den första etappen.

Kommun	Anslag milj kr period I 1996 - 1999
Eslöv (25%)	3,125
Kävlinge (22%)	2,75
Landskrona (30%)	3,75
Svalöv (23%)	2,875
Totalt	12,5

Kommittén har även utarbetat ett förslag till samarbetsavtal mellan kommunerna och finansiering av de föreslagna åtgärderna.

Högni Hansson
sekreterare

*exklusive islöv på mark
med kom supplement*